

Jedinstvo, slatki plod bogobojažnosti

<"xml encoding="UTF-8?">

Jedinstvo, slatki plod bogobojažnosti

O vjernici, bojte se Allaha onako kako se treba bojati i umirite samo kao muslimani! Svi se čvrsto Allahova užeta držite i nikako se ne razjedinjujte! I sjetite se Allahove milosti prema vama kada ste bili jedni drugima neprijatelji, pa je On složio srca vaša i vi ste postali, milošću Njegovom, braća; i bili ste na ivici vatrene jame, pa vas je On od nje spasio. Tako vam Allah [objašnjava Svoje dokaze, da biste na Pravom putu istrajali].[1]

1. Šta je istinska bogobojažnost, strahovanje od Allaha onako kako Mu dolikuje (حق تقوى)?

U raspravi u vezi sa 278. i 279. ajetom sure El-Bekare ukazali smo na značenje pojma takwa ili takvaluk i time smo odgovorili na pitanje šta znači takvaluk.

Ukratko, zaključak rasprave je da takvaluk znači nadziranje vlastite duše i vladanje njom. Kada Božiji rob uspije ovladati svojim željama i strastima i kada uspije obuzdati svoje tjelesne (prohtjeve, doći će na stepen takvaluka (bogobojažnosti).

Bogobojažnost znači udaljavanje od zabranjenih prostora. Te prostore je Bog odredio kako bi ukazao ljudima na Pravi put usavršavanja. Drugim riječima, poštivanje edeba u "Božijem prisustvu", postojanost u izvršavanju pravila robovanja, obraćanje pažnje na govor, ponašanje, pa čak i želje, predstavlja bogobojažnost u svim prilikama.

Međutim, ono o čemu se govori u ovom ajetu je nešto što predstavlja korak ponad uobičajene i osrednje bogobožnosti. Od vjernika se traži da budu "istinski bogobožni" i da paze na sebe onako kako to dolikuje. U skladu s tim, neophodno je pojasniti značenje izraza "istinska bogobožnost".

Kur'an ima za cilj razvijanje i uzdizanje vjernika na više stepene. Bogobožnost, također, ima svoje stepene, a dostizanje tih visokih stepena upravo znači poštivanje onoga što bogobožnost iziskuje. Kur'an upravo tome poziva. Da bismo pojasnili pitanje stepena bogobožnosti, bilo bi neophodno otvoriti zasebnu i opsežnu raspravu.

Onaj koji ima unutrašnjeg neprijatelja ima i potrebu za većim nadzorom i pažnjom, a najmanji nemar može prouzročiti nesagledive posljedice. Osobe koje posjeduju prirodne sklonosti prema određenim oboljenjima od liječnika dobijaju dodatne zdravstvene upute i, za razliku od ostalih, mnogo se više čuvaju tih bolesti. Ukoliko se vjernicima kaže da budu istinski bogobožni, to znači da im prijete mnogobrojne opasnosti i da njihov unutrašnji neprijatelj vreba svaki njihov nemar kako bi im nanio štetu.

أَعْدَىٰ عَدُوِّكَ نَفْسُكَ الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْكَ

[*Tvoj najveći neprijatelj je tvoja duša (nefs), koja se nalazi u tebi!*]²

Kada se u srcu vjernika javi vjerovanje, tog trenutka započinje raditi i šejtan te borba postaje krajnje ozbiljna. U skladu sa zakletvom koju je dao, šejtan se koristi svom raspoloživom snagom i na vjernikov put postavlja mnogobrojne zamke. Upravo zbog toga je vjernicima naređeno da čuvaju bogobožnost i da vrše poseban nadzor.

Bogobožnost posjeduje dva djelokruga: pojedinačni i društveni. Pojedinačni djelokrug je važan zbog toga što je dosta lakši od drugog djelokruga. Društveni djelokrug bogobožnosti je čuvanje jedinstva i sloge u islamskoj zajednici, pozivanje na dobro i odvrćanje od zla, kao i snažno uzdržavanje od razdora i nesloge. U ovim ajetima se govori upravo o tome.

Prema tome, moguće je da se pod izrazom "istinska bogobožnost" misli na stupanje na društvenu pozornicu sa najvećom bogobožnošću i snažnim nadziranjem svih šejtanskih nagovora i obmana.

Obraćanje pažnje na Boga, Koji je Svome robu bliži od žile kucavice, Koji poznaje njegove skrivene tajne, Koji je upoznat sa mislima koje prolaze kroz njegovo srce i u Čijim je rukama

vlast nad svime, ne predstavlja običnu pažnju. U ovom slučaju je zasigurno neophodno "ispuniti pravo pažnje".

Otac i majka moraju ispuniti pravo djece, a djeca su obavezna da na najbolji način poštuju prava roditelja. Prijatelji i saradnici su dužni poštovati i ispunjavati prava jedni drugima. Vladari i obični ljudi su također obavezni poštovati prava jedni drugima. Međutim, nijedan od ovih slučajeva se ne može porediti s Božijim pravom, već sva ostala prava izviru iz Božijeg prava. Boga trebamo više poštovati od roditelja, djece, prijatelja, saradnika, vladara... i, u odnosu na Njega, trebamo imati posebnu pažnju.

2. **(حق تقوى) Kako se slabi Božiji robovi mogu pridržavati istinske bogobožnosti?**

Ako je Bog dao neku zapovijed, zasigurno je dao i moć da se ona ostvari, jer ne bi bilo u skladu sa savršenom Božijom mudrošću da izdaje beskorisne zapovijedi. Najbolji dokaz za postojanje mogućnosti ispunjavanja prava istinske bogobožnosti i posjedovanja moći da se ostvari ta zapovijed je ajet koji kaže:

لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا

[Allah nikoga ne opterećuje preko mogućnosti njegovih].^[3]

Ispunjavanje Božijeg prava za robove koji su potpuno slabi i ovisni o Bogu i sve što posjeduju zapravo pripada Njemu je nešto što nije lahko. Međutim, od robova se očekuje da se, koliko je to u njihovoj moći, ne ustručavaju bilo kakvog napora i da obraćaju pažnju na pomoć koja im stiže, te da iskoriste priliku koja im je data. Inače, cijeli ljudski život nije dovoljan da ispuni pravo i oduži se za samo jednu Božiju blagodat.

Čovjek koristi svaki gorki lijek kako bi se izliječio, uzdržava se od mnogobrojnih zabrana, zanemaruje mnoge užitke, trpi ogromne materijalne troškove, prelazi preko lagodnosti i što god se teško od njega traži on prihvata. Kada bi se čovjek u istoj onoj mjeri u kojoj se posvećuje zdravlju tijela posvetio zdravlju svoje ličnosti i kada bi smišljeno vodio brigu o njoj, sigurno bi ispunio pravo bogobožnosti i bio bi siguran od svih vrsta opasnosti.

3. **(حق تقوى) Koji su praktični putevi stizanja do istinske bogobožnosti?**

U različitim kur'anskim ajetima koji se tiču pitanja bogobožnosti razmatraju se i različiti djelokruzi bogobožnosti, a predstavljeni su i njeni različiti ogranci poput pojedinačne, ...društvene, porodične, političke, ekonomske

Nema sumnje da će pridržavanje bogobožnosti na svim životnim poljima biti uvod u .dostizanje istinske bogobožnosti

Nije moguće ispuniti pravo bogobožnosti i biti istinski bogobožan bez detaljnog svođenja računa sa samim sobom i preispitivanja duše, a što mora biti planski i neprekidno. Od Čistih :Imama se prenosi da su rekli

لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَحَاسِبْ نَفْسَهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ

[*Nije od nas onaj koji svaki dan ne svodi račun sa samim sobom!*]⁴

Kad bismo svaki dan i noć određeno vrijeme posvetili svođenju računa sa sobom, s velikim stremljenjem nastavili taj posao i s krajnjom preciznošću i bez popuštanja analizirali svoje ponašanje, govor i namjere, a zatim išli do u tančine i pronalazili primjere kada nismo posjedovali bogobožnost ili kada smo bili nedovoljno bogobožni i potom to nadoknadili, .tada bi postojala nada da ćemo moći ispuniti pravo bogobožnosti i biti istinski bogobožni

?Koji je smisao i značenje pokoravanja u trenutku smrti .4

Jedno je pokoravanje prije vjerovanja, a to je da svako može prihvatanjem islama i izgovaranjem šehadeta pristupiti muslimanima. Od toga trenutka za njega važe sva pravila i :propisi islama. Sura Hudžurat ukazuje na stepen koji se može nazvati islam prije imana

قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ

Neki beduini govore: *"Mi vjerujemo!"* Reci: *"Vi ne vjerujete, ali recite 'Mi se pokoravamo!' jer u [srca vaša prava vjera još nije ušla.]*⁵

Drugo je pokoravanje nakon imana. Ono nastupa onda kada vjernici ulažu napor kako bi dosegli više stepene pokoravanja i kada se trude da u sebi učvrste tu naviku i taj duh. Ovaj se :stepen pokoravanja navodi u sljedećem ajetu

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السَّلَامِ كَافَّةً

Islam o kojem se u ovom ajetu raspravlja može predstavljati ukazivanje na sve stepene pokoravanja. Mada se obraća vjernicima te se čini da se odnosi na islam i pokoravanje nakon imana, zbog konteksta mnogobrojnih ajeta koji podsjećaju vjernike da čuvaju svoj iman i da ne naginju nevjerništvu,[7] ovaj ajet se može odnositi i na stepen islama i pokoravanja prije imana. Ajet, također, skreće pažnju vjernicima da se dobro paze kako bi bar u trenutku smrti preselili kao muslimani i, naravno, ko god želi dosegnuti više stepene savršenstva mora razmišljati o .visokim stepenima pokoravanja. Naravno da na tom planu treba ulagati trud

5. Koji je odnos između istinske bogobožnosti (حق تقوى) i smrti u islamu

Ovaj ajet želi učiniti lakšim i slađim trenutak smrti, odnosno trenutak rađanja vjernika. Iako je taj trenutak jako osjetljiv, vrata izbora su skoro zatvorena, a način života i vježbanje pokornosti Bogu će imati uticaja i u tom posebnom trenutku će dati svoj slatki ili, ne daj Bože, svoj .nedozreli plod

Ukoliko život posvećen pokornosti kao plod donosi i smrt u takvom stanju, onda je to veoma radostan trenutak koji će imati kao posljedicu slatko rađanje u Svijetu vječnosti. To znači da će .imati sretan i dobar završetak

Koliko je onih koji su cijeli život živjeli kao muslimani i koji su bili pokorni Bogu, ali u trenutku smrti, u vrijeme preseljenja na Ahiret, gube vjeru i kao nevjernici idu na Onaj svijet. U vrijeme kada čovjeka odvajaju od onoga u šta je uložio cijeli svoj život, to za njega predstavlja veoma težak ispit. U tom trenutku postaje jasan stepen pokoravanja Božijoj volji. Moguće je da neko na temelju prethodnih priprema smrt dočeka objeručke, da je smatra susretom sa Bogom i da joj ide pun čežnje. Ta smrt će biti slatko rađanje. Također, moguće je da neko, zbog nemara i krajnje vezanosti za imetak, porodicu, titule i ostale privide, smrt doživi kao Božije neprijateljstvo prema njemu, da podvikne protiv Boga riječima: "Zašto me odvajaš od voljenih nakon života koji sam proveo u zalaganju i kada sam postigao određeni spokoj?" te da preseli u .stanju nezadovoljstva i nepokoravanja. Zbog toga će iskusiti gorko i bolno rađanje

Između rađanja i smrti čovjek na Ovom svijetu doživljava veoma mnogo uspona i padova, a vjernici se zbog vrijednog blaga imana na ovom putu suočavaju sa mnogo većim opasnostima. Na svakom putovanju mjerilo uspjeha ili neuspjeha je samo postignuće – koje se vidi. Važno je

zdrav i čitav stići na cilj. Ukoliko neko pređe hiljadu kilometara i odustane na samo nekoliko kilometara od cilja ili promijeni smjer, naravno da neće postići neke uspjehe i da neće biti nagrađen. Prema tome, osnovno mjerilo je vidljivo postignuće. Naravno, ovako nešto nije moguće postići bez bogobojažnosti, i to one istinske

6. Šta se misli pod pojmom Božije uže (حبل الله)?

poput ostalih primjera u kojima se nešto dovodi u vezu s Bogom, kao (حبل الله), Izraz Božije uže predstavlja počasni odnos. (بيت الله), "Božija kuća", (روح الله) "Božiji duh", (زينه الله), "Božiji ukras", (زينة الله), "Božiji odnos". To znači da se ono Bogu pripisuje zbog veličanstvenosti i časti koju posjeduje

ima značenje užeta ili konopca. Kada se neko kreće putem na kojem postoji (حبل) Habl – opasnost od padanja, da bi bio sigurniji, oko sebe veže konopac. Drugi njegov kraj pričvršćuje za neko uporište i na taj način se spašava od pada

je sredstvo koje uspostavlja vezu između robova i Uzvišenog Boga i koje (حبل الله) Božije uže – ih čuva od opasnosti padanja, a uvjet za to je čvrsto držanje za to uže

:Ajet o kojem raspravljamo: Svi se čvrsto Allahova užeta držite! dolazi iza ajeta

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ وَمَنْ يَعْتَصِم بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

A kako možete nevjernici postati kada vam se kazuju Allahovi ajeti i kada je među vama [Njegov Poslanik? A ko je čvrsto uz Allaha, taj je već upućen na Pravi put.]8

O ovom ajetu smo raspravljali u prethodnom poglavlju. U tom ajetu je bilo riječi o čvrstom držanju uz Allaha, a u ovom ajetu je riječ o čvrstom držanju za Allahovo uže. To znači da je za čvrsto držanje uz Allaha potrebno imati određena sredstva. Prema tome, kao što se svi poslovi i sve stvari na Ovom svijetu obavljaju uz pomoć niza sredstava i pomagala, čvrsto držanje uz Allaha ne predstavlja izuzetak od tog pravila te također ima svoja posebna sredstva

Šta se misli pod pojmom Božije uže (حبل الله)?

U prethodnom ajetu, u kojem je naređeno čvrsto držanje za Allaha, navedena su dva glavna sredstva za to: Božiji ajeti – to je Kur'an, i Božiji Poslanik – koji je oličenje Kur'ana i tumač

tumače upravo kao Kur'an, a Božijeg (حَبْلُ اللَّهِ) Božiji Poslanik i Ehli-bejt sintagmu Božije uže .Poslanika i Čiste Imame kao nasljednike Božijeg Poslanika

:Hazreti Ali opisujući Kur'an kaže

وَإِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ لَمْ يَعْظَ أَحَدًا بِمِثْلِ الْقُرْآنِ فَإِنَّهُ حَبْلُ اللَّهِ الْمَتِينُ وَسَبَبُهُ الْأَمِينُ وَفِيهِ رَبِيعُ الْقَلْبِ وَيَنَابِيعُ الْعِلْمِ وَمَا لِلْقَلْبِ جَلَاءٌ غَيْرُهُ

Uzvišeni Bog se nije nikome obratio nečim boljim od Kur'ana. Kur'an je Božije čvrsto uže i" Njegovo pouzdano sredstvo. On u sebi sadrži proljeće srca i izvore znanja i nema za srce [boljeg sredstva čišćenja od Kur'ana.]⁹

Kada je neko upitao Božijeg Poslanika za značenje ajeta Svi se čvrsto držite Božijeg užeta, :Poslanik je stavio ruku na rame hazreti Alija i rekao

يَا أَعْرَابِي هَذَا حَبْلُ اللَّهِ فَاعْتَصِمْ بِهِ

[O beduinu, ovo je 'Božije uže' pa se čvrsto drži za njega!]¹⁰

:Imam Džafer Sadik je rekao

نَحْنُ حَبْلُ اللَّهِ الَّذِي قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا

Mi smo Božije uže za koje Uzvišeni Bog kaže: Svi se čvrsto držite Božijeg užeta i ne" [razjedinjujte se!]¹¹

U hadisu o dvije dragocjenosti, koji je na stepenu mutevatira u svim islamskim pravcima, .ukazuje se na Kur'an kao Božije uže kao i neodvojivost porodice Božijeg Poslanika od Kur'ana

?Kako se ostvaruje čvrsto držanje za Božije uže .7

može se izvući sljedeći zaključak – potrebno se (إِعْتَصَام) Iz značenja pojma čvrsto držanje dolazi (عَصَمَتْ) čvrsto držati za Božije uže ukoliko želimo biti spašeni od opasnosti. Riječ 'ismet u značenju čuvanje sebe. Međutim, ova riječ je (إِعْتَصَام) u značenju čuvanje, a riječ i'tisam prevedena kao "čvrsto držanje" iz razloga što se čovjek kada se želi sačuvati rukama čvrsto .drži za nešto kao što je uže

Božiji ajeti predstavljaju životvorni recept kako za pojedinca, tako i za društvo. Taj recept, poput ostalih recepata, neće izliječiti ni jednu bolest samim čitanjem, ljubljnjem i uokviravanjem. .Neophodno je djelovati u skladu s njim i pridržavati se njegovih uputa

Uistinu, ukoliko neko ljekarski recept ispiše krasnopisom na lijepom papiru i nakon toga ga stavi u skupocjeni okvir, te ga svaki dan precizno čita, ljubi i čuva u biblioteci, kakve koristi može imati za liječenje svoje bolesti? Svrha recepta je ta da se prema njemu načini lijek i da se on koristi kako bi se osjetili njegovi ljekoviti učinci. Kur'an je najljekovitiji recept koji je načinjen za čovječanstvo. Međutim, njegovi dobri učinci će se osjetiti tek onda kada se pokažu u .mišljenju i ponašanju muslimana

Slijeđenje Božijeg Poslanika i ozbiljno sprovođenje njegovih uputa predstavlja jedini put čvrstog držanja za Božijeg Poslanika. Mada su ljubav i naklonost prema Božijem Poslaniku veoma .vrijedni, ukoliko ne prouzrokuju pokoravanje i slijeđenje, neće donijeti ohrabrujuće rezultate

Tumačenje zapovijedi Božijeg Poslanika po svome nahođenju i nepokoravanje njemu pod izgovorima koji se naizgled čine dobrim i korisnim značajno umanjuje ulogu Poslanika kao upućivača, te na taj način onemogućava ljudima da se okoriste blagodatima njegovog .prisustva

Izvor: Mohammad Mohammadijan, Čovjekov zavjet Bogu 2
.[1]Ali 'Imran, 102-103

.Medžmue-ye Varram, sv. 1, str. 59[2]

.El-Bekare, 286 [3]

.Usuli Kafi, sv. 2, str. 454 [4]

.El-Hudžurat, 14 [5]

.El-Bekare, 208 [6]

.Kao što je 100. ajet sure Ali 'Imran, o kojem smo govorili u prethodnom poglavlju[7]

.Ali 'Imran, 101[8]

.Nehdžu-l-belaga, hutba 176, str. 254[9]

.El-Menakib, sv. 3, str. 76[10]

.El-'Umde, str. 288[11]